

Definicja i formy przemocy

Definicja i formy przemocy wobec dziecka

Oprócz ogólnej definicji przemocy w rodzinie posługujemy się także definicją krzywdzenia dziecka stworzoną przez D.G. Gill'a:

Krzywdzenie dzieci to każde działanie lub bezczynność jednostek, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, który deprymuje równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłóca ich optymalny rozwój.

Rozróżniamy następujące rodzaje przemocy wobec dzieci:

Przemoc fizyczna to wszelkie celowe, intencjonalne działania wobec dziecka powodujące urazy na jego ciele np.: bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, itp. Przemocą będzie również bicie dziecka „dla jego dobra”, „żeby się lepiej uczyło”, „żeby się słucało”, „żeby posprzątało”. To znaczy, że nawet, jeśli za zadaniem bólu kryje się intencja wsparcia lub przyspieszenia rozwoju dziecka mamy do czynienia z przemocą (istnieją bardziej skuteczne, nie krzywdzące metody - niż np. bicie - do zachęcenia dziecka by sprzątnęło pokój).

Wykorzystanie seksualne to każde zachowanie osoby starszej i silniejszej, które prowadzi do jej seksualnego podniecenia i zaspokojenia kosztem dziecka np.: ekshibicjonizm, uwodzenie, świadome czynienie dziecka świadkiem aktów płciowych, zachęcanie do rozbierania się i do oglądania pornografii, dotykane miejsc intymnych lub zachęcanie do dotykania sprawcy, różne formy stosunku seksualnego, itp. Ważna jest tu zwłaszcza intencja zaspokojenia własnych potrzeb sprawcy bez uwzględniania potrzeb i możliwości osoby doznającej przemocy.

Przemoc emocjonalna to intencjonalne, nie zawierające aktów przemocy fizycznej zachowania dorosłych wobec dzieci, które powodują znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka np.: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania nieadekwatne do wieku i możliwości dziecka, niszczenie ważnych dla niego rzeczy lub zwierząt, nieposzanowanie granic prywatności, itp. Szczególnie trwałe ślady pozostawia po sobie przemoc ze strony osób ważnych dla rozwoju dziecka, zwłaszcza rodziców. O ile dzieci dość szybko zdają sobie sprawę z odrębności fizycznej od rodziców, o tyle emocjonalnie są z nimi tożsame przez wiele lat. Krzywda płynąca z ich strony ma więc wielki wpływ na utrudnione formowanie się jego relacji z innymi ludźmi, obrazu siebie i wreszcie osobowości.

Zaniedbywanie to niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka zarówno fizycznych, takich jak właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja, jak i psychicznych jak poczucie bezpieczeństwa, doświadczania miłości i troski. Dziecko zaniedbywane nie odbierając od ważnych dla siebie ludzi dostatecznej ilości sygnałów o ważności swoich potrzeb uczy się, że nie jest ważne i cenne. W ślad za tym mogą iść dwojakie strategie zaradcze: wiara, że tak jest naprawdę i stopniowe wycofywanie się z wszelkiej aktywności lub uciążliwa dla otoczenia walka o dostrzeżenie (tzw. „lepkość”, agresywność lub „dziwność”).

Zakres występowania zjawiska

Z danych zebranych w ramach kampanii „Dzieciństwo Bez Przemocy”, w 2001 roku, wynika, że 60 proc. dorosłych Polaków stosuje kary fizyczne wobec swoich dzieci poniżej dziewiętnastego roku życia. Co szósty dwunastolatek przyznaje, że w wyniku przemocy ze strony rodziców doznał urazów, takich jak siniaki i zadrapania, 47 proc. dzieci co najmniej raz doświadczyło poniżających form przemocy werbalnej ze strony matki lub ojca, 8 proc. twierdzi, że przynajmniej raz dorośli zachęcali je do wspólnego oglądania filmów pornograficznych, a 3,6 proc. przeżyło z dorosłymi kontakt fizyczny o charakterze seksualnym. Warszawscy pedagodzy pracujący w szkołach oceniają, że 6 proc. ich wychowanków doświadcza przemocy ze strony swoich opiekunów prawnych (4 proc. jest krzywdzonych emocjonalnie, a 2 proc. poważnie zaniedbywanych materialnie). Opiswane zjawisko dotyczy w takim samym stopniu rodzin o wysokim statusie społecznym i ekonomicznym oraz rodzin z tak zwanego marginesu społecznego.

Marcin Koczyk